

UNIUNEA EUROPEANĂ

FONDUL EUROPEAN
PENTRU DEZVOLTARE REGIONALĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

MINISTERUL DEZVOLTĂRII
REGIONALE ȘI TURISMULUI

AGENȚIA pentru
DEZVOLTARE
REGIONALĂ
CENTRU

Instrumente Structurale
2007-2013

ȘOMAJUL ÎN REGIUNEA CENTRU CAUZE ȘI EVOLUȚII

Regio
PROGRAMUL OPERAȚIONAL REGIONAL CENTRU

Inițiativă locală. Dezvoltare regională.

www.inforegio.ro

ADR CENTRU, Str. Decebal, 12, 510093, Alba Iulia, România,

Tel.: (+ 40) 258 - 818616 , Fax: (+ 40) 258 - 818613

Internet: www.adrcentru.ro, www.regio.adrcentru.ro, e-mail: office@adrcentru.ro

Definiție. Principalele abordări teoretice ale șomajului

Cu toate că nu există o definiție unanim acceptată, șomajul este definit de către cei mai mulți economiști și sociologi ca inactivitatea unei persoane care are dorința de a lucra. Din punct de vedere istoric, termenul de șomer a început să fie utilizat la sfârșitul secolului XIX, odată cu dezvoltarea societății industriale, fiind strâns legat de noțiunea de salariat și implică existența unui contract, formal sau neformal, între angajat, pe de o parte și angajator pe de altă parte. Șomerul este, deci, persoana care, în schimbul unei remunerații, dorește să-și ofere forța de muncă dar nu găsește un angajator dispus să s-o angajeze. Cu toată multitudinea de nuanțe între diversele definiții ale șomajului și ale șomerului, esența acestora se regăsește în toate: șomerul este persoana dornică și disponibilă să lucreze dar care, momentan, nu găsește de lucru.

Ca fenomen macroeconomic cu implicații majore, șomajul reprezintă un dezechilibru între cererea și oferta de forță de muncă în defavoarea primului termen al relației ($C_{FM} < O_{FM}$).

Conform definiției adoptate de Biroul Internațional al Muncii (**BIM**), șomerul este persoana de peste 15 ani care îndeplinește simultan următoarele 3 condiții:

- Nu are un loc de muncă
- Caută un loc de muncă, utilizând în ultimele 4 săptămâni diferite metode de a-l găsi
- Este disponibilă să înceapă lucrul în următoarele 2 săptămâni, dacă s-ar găsi imediat un loc de muncă.

În funcție de natura și cauzele șomajului se pot distinge mai multe tipuri de șomaj:

1. Șomaj clasic - șomajul care apare atunci când salariile practicate se situează peste salariul de echilibru între cererea și oferta de muncă, făcând astfel ca numărul celor aflați în căutarea unui loc de muncă să fie mai mare decât numărul de locuri de muncă disponibile. Economiștii de sorginte monetaristă susțin că reglementarea excesivă a pieței muncii (stabilirea prin lege a salariului minim, alte mijloace prin care guvernele încearcă să impună standarde minime în ce privește condițiile de muncă precum și reglementările legislative vizând descurajarea concedierilor) conduce la creșterea costului /loc de muncă și determină o reticență mai mare din partea angajatorilor de a oferi locuri de muncă.
2. Șomaj ciclic (keynesian) - șomajul generat de reducerea volumului activității economice a firmelor ca urmare a deteriorării conjuncturii economice interne și /sau internaționale. Nivelul șomajului ciclic crește în perioadele de recesiune economică și scade în perioadele de creștere economică. Economiștii keynesieni susțin că acest tip de șomaj apare ca urmare a cererii agregate insuficiente și astfel este nevoie de o mai mare implicare a statului în economie și de creșterea investițiilor guvernamentale.

3. Șomaj structural - șomajul datorat faptului că numărul locurilor de muncă disponibile pe anumite piețe ale muncii este mai mic decât numărul lucrătorilor care ar dori să le ocupe. Șomajul structural explică, adesea, perioadele mai lungi de șomaj. Șomajul structural apare ca urmare a modificărilor structurale intervenite în economie și care determină o necorelare între specializările oferite și cele cerute pe piața muncii. Șomajul tehnologic poate fi asimilat, de asemenea, șomajului structural.
4. Șomaj fricțional - șomajul datorat faptului că o persoană are nevoie de un anumit timp pentru a-și găsi un loc de muncă potrivit calificării și dorințelor sale. Șomajul fricțional explică, adesea, perioadele scurte de șomaj. Vorbim de șomaj fricțional în cazul persoanelor care "se află între două slujbe", adică de acele persoane care fie au fost concediate fie au părăsit în mod voluntar un loc de muncă și care au posibilitatea, în mod real, să-și găsească în scurt timp un alt loc de muncă.
5. Șomajul sezonier - șomajul care este determinat de ciclicitatea unor factori naturali. Acest tip de șomaj afectează, cu precădere, anumite sectoare cum ar fi agricultura sau construcțiile.

Ultimele 3 tipuri de șomaj pot fi încadrate într-o categorie mai largă, aceea a șomajului de echilibru. Șomajul de echilibru apare pe o piață a muncii în care există un echilibru la nivel global între cererea și oferta de forță de muncă, dar în care persistă un grad de neocupare fie din cauza necorelării între profesiile și specializările cerute și cele oferite fie din cauză că unii șomeri se află în căutarea unor slujbe mai bine plătite.

Ocuparea deplină a forței de muncă și Rata naturală a șomajului.

Un concept des utilizat în analizele macroeconomice, în special de către economiștii monetariști, este rata naturală a șomajului. Aceasta este, în linii mari, sinonimă cu rata în jurul căreia fluctuează rata șomajului. Dacă analizăm rata naturală a șomajului în legătură cu stabilitatea prețurilor, vorbim de o rată neinflaționistă a șomajului (în limba engleză - **NAIRU** – **Non Accelerating Inflation Rate of Unemployment**) care este definită ca rata șomajului care se înregistrează atunci când piața muncii se află în echilibru și nu generează presiuni inflaționiste sau dezinflaționiste. Acest concept (NAIRU) are totuși adversari de calibrul, dintre care îi amintim pe John Maynard Keynes și James Tobin. În strânsă legătură cu rata naturală a șomajului se află conceptul de „ocupare deplină a forței de muncă” („full employment”, în limba engleză), prin care se înțelege acel nivel de ocupare a forței de muncă care coexistă cu șomajul neciclic.

Metodologia statistică a șomajului. Surse de date

Pentru caracterizarea fenomenelor de pe piața forței de muncă din România se folosesc două serii de date statistice:

- Date din Balanța forței de muncă (**BFM**)
- Date din ancheta asupra forței de muncă în gospodării (**AMIGO**) realizată de Institutul Național de Statistică

BFM permite construirea unor indicatori comparabili în timp , la nivel național și teritorial (regiuni de dezvoltare și județe)

AMIGO asigură comparabilitate în timp, la nivel național, teritorial (regiuni de dezvoltare) și internațional

Principalii indicatori statistici care se construiesc pe baza celor două serii de date sunt:

- Populația activă cu două componente:
 - Populația ocupată
 - Șomajul
- Populația inactivă

Indicatorii statistici din cele două serii nu sunt comparabili deoarece metodele de colectare, perioadele de referință și sfera de cuprindere sunt diferite.

i) Balanța Forței de muncă (BFM)

Pe baza datelor din BFM se stabilește, anual, la nivel național, regional și județean, populația activă civilă formată din :

- Populația ocupată civilă
- Șomerii înregistrați

Șomerii înregistrați – reprezintă persoanele care, potrivit Legii nr. 76/ 2002 cu modificările și completările ulterioare , sunt înregistrate la Agenția pentru ocuparea forței de muncă și îndeplinesc cumulativ următoarele condiții:

- a) au vârsta cuprinsă între 16 ani și vârsta legală de pensionare
- b) sunt în căutarea unui loc de muncă
- c) starea de sănătate și capacitățile fizice și psihice le face apte pentru prestarea unei munci
- d) nu au loc de muncă, nu realizează venituri sau realizează venituri mai mici decât salariul minim brut pe țară, garantat în plată, în vigoare
- e) sunt disponibile să înceapă lucrul în perioada imediat următoare dacă s-ar găsi un loc de muncă

Șomerii înregistrați definiți anterior sunt persoanele aflate în evidențele Agenției Naționale pentru Ocuparea Forței de Muncă și care beneficiază de prevederile legii privind protecția socială a șomerilor.

Populația activă civilă cuprinde populația ocupată civilă și șomerii.

Populația ocupată civilă include toate persoanele care au o ocupație aducătoare de venit , pe care o exercită în mod obișnuit în una din activitățile economiei naționale, fiind încadrate într-o activitate economică sau socială, în baza unui contract de muncă sau în mod independent (pe cont propriu) în scopul obținerii unor venituri sub formă de salarii, plată în natură etc. Populația ocupată civilă nu cuprinde cadrele militare și persoanele asimilate acestora neangrenate în activități economice (personalul M. Ap. N., M.A.I. S.R.I.) și salariații organizațiilor politice obștești.

Rata șomajului înregistrat reprezintă raportul, exprimat procentual, dintre numărul de șomeri înregistrați și populația activă civilă.

$$Rs = S / PAc * 100, \text{ unde}$$

Rs reprezintă rata șomajului

S reprezintă nr. șomerilor înregistrați la ANOFM

PAc reprezintă populația activă civilă

Datele referitoare la șomaj (număr de șomeri, rata șomajului înregistrat) utilizate pe parcursul acestei lucrări sunt datele din evidențele ANOFM.

ii) Ancheta asupra forței de muncă în gospodării (AMIGO) realizată de Institutul Național de Statistică

Datele din AMIGO se folosesc pentru determinarea populației active totale formate din:

- Populația activă totală
- Șomerii în sens BIM (șomerii definiți conform recomandărilor Biroului Internațional al Muncii)

Șomerii în sens BIM sunt, conform standardelor BIM, persoanele de peste 15 ani care îndeplinesc cumulativ 3 condiții:

- Nu au loc de muncă
- Caută un loc de muncă, utilizând în ultimele 4 săptămâni (inclusiv săptămâna de referință) diferite metode de a-l găsi
- Sunt disponibile să înceapă lucrul în următoarele 2 săptămâni (inclusiv săptămâna în care s-a desfășurat interviul), dacă s-ar găsi imediat un loc de muncă.

Populația ocupată totală include toate persoanele de 15 ani și peste care au desfășurat în perioada de referință (săptămâna care precede interviul) o activitate economică producătoare de bunuri sau servicii de cel puțin o oră în activități neagricole sau de cel puțin 15 ore , în cazul lucrătorilor independenți din agricultură. Populația ocupată totală include toate categoriile de persoane (salariați, patroni, lucrători pe cont propriu, lucrători familiali neremunerați, membri ai unor societăți agricole sau ai unor cooperative) care au lucrat în activități din sectorul formal (inclusiv M.Ap.N., M.A.I., SRI, organizații politice și obștești) și din sectorul informal, cu sau fără forme legale.

Categoriile de persoane incluse sunt:

- Salariat – persoana care își exercită activitatea pe baza unui contract de muncă
- Patron – persoana care își exercită ocupația în propria sa unitate economică pentru a cărei activitate are unul sau mai mulți salariați
- Lucrător pe cont propriu – persoana care își exercită activitatea în unitatea proprie fără a angaja nici un salariat
- Lucrători familial neremunerat – persoana care își exercită activitatea într-o unitate economică familială condusă de un membru al familiei pentru care nu primește remunerație sub formă de salariu sau plata în natură

Populația activă totală include populația ocupată și șomerii în sens BIM.

Deoarece mărimea eșantionului de gospodării anchetate permite o reprezentativitate a datelor AMIGO doar la nivel național și regional, pe parcursul acestei lucrări nu s-au folosit datele obținute pe baza acestei anchete.

Principalele evoluții pe piața forței de muncă în România în perioada 1993-2009.

Fenomen nerecunoscut și cvasinecunoscut în România în perioada regimului comunist, șomajul a izbucnit imediat după 1990, ajungându-se într-o perioadă scurtă de timp la un nivel ridicat al ratei șomajului. Mutațiile socioeconomice radicale declanșate în decembrie 1989, pornind de la schimbarea fundamentelor societății românești, au impus modificări structurale de substanță ale economiei românești într-o perioadă istorică relativ scurtă. O consecință firească a acestor transformări a fost apariția unui număr important de șomeri. Șomajul ca fenomen socio-economic a fost recunoscut imediat după 1990, iar primul cadru legal în vederea sprijinirii șomerilor l-a constituit **Legea 1/1991 privind protecția socială a șomerilor și reintegrarea lor socială** , lege care a suferit mai multe amendamente până la abrogarea sa și înlocuirea cu **Legea 76/ 2002 privind sistemul asigurărilor sociale de șomaj și stimularea ocupării forței de muncă**.

Intervalul 1993-2009 poate fi divizat în 3 perioade distincte în ce privește evoluția șomajului în România:

- Perioada 1993-2002, caracterizată printr-un nivel înalt al șomajului ca efect al restructurărilor economice și al scăderii economice înregistrate în perioada 1997-1999. Excepție face anul 1996, an în care s-a înregistrat o scădere semnificativă a șomajului pe fondul creșterii economice și al măsurilor de combatere a șomajului adoptate în contextul electoral al aceluși an. Exceptând anul 1996, rata șomajului la nivel național în această perioadă s-a situat între 8,4% în anul 2002 și 11,8% în anul 1999.
- Perioada 2003-2008, caracterizată printr-o reducere semnificativă a șomajului, este perioada în care economia românească a cunoscut o creștere economică remarcabilă, susținută de un volum important al investițiilor autohtone și străine. Totodată accesul mai ușor al forței de muncă pe piețele economiilor vest-europene, a determinat un flux masiv al muncitorilor români spre vestul Europei, ceea ce a contribuit, de asemenea la reducerea șomajului în România. În cursul acestei perioade rata șomajului s-a redus an de an, de la 7,4% în 2003 la 4% în 2007, crescând ușor, la 4,4% la sfârșitul anului 2008.
- Începând cu sfârșitul anului 2008, tendința ascendentă a șomajului s-a reluat, pe fondul puternicei contracții economice suferite de România în cursul anului 2009. În acest an, rata șomajului a crescut de la 4,9% în ianuarie la 7,8% în decembrie, tendința ascendentă menținându-se și la începutul anului 2010 (8,1% în ianuarie, 8,3% în februarie și 8,4% în martie).

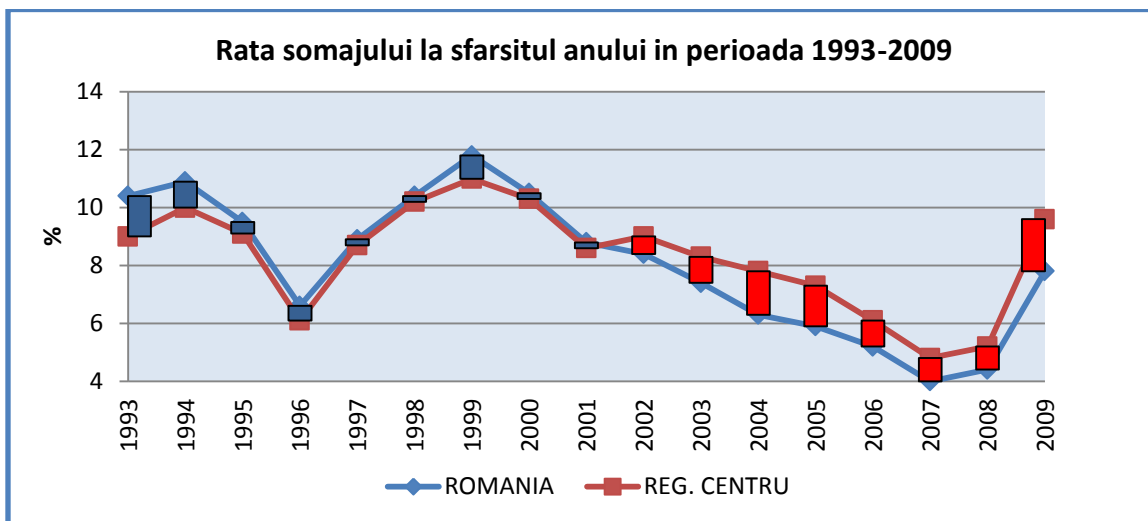
Tab. 1

Rata șomajului la sfârșitul anului

	ROMANIA	REG. CENTRU	ALBA	BRASOV	COVASNA	HARGHITA	MURES	SIBIU
								-/-
1993	10,4	9	8,2	6,7	9,6	12,1	9,6	9,9
1994	10,9	10	8,1	7,3	9,1	10,5	12,6	12,6
1995	9,5	9,1	6,8	6,7	7	10,8	12,5	9,6
1996	6,6	6,1	4,5	4,1	4,3	8	8,2	7
1997	8,9	8,7	8,9	8,1	6,8	8,8	10,2	8,2
1998	10,4	10,2	12,7	8,7	9,8	10,4	9,6	10,8
1999	11,8	11	11,8	11,1	12,6	10,8	8,8	12,1
2000	10,5	10,3	12,9	11,4	11,2	9,9	7,1	10,3
2001	8,8	8,6	10,4	9,6	9,7	8,5	6,1	8,3
2002	8,4	9	10,8	11,9	9,2	7,7	6,4	7,3
2003	7,4	8,3	9,2	10,6	7,7	7,8	6,7	7,1
2004	6,3	7,8	10	10,7	8,1	7,2	4,4	6,3
2005	5,9	7,3	8,3	8,7	8,8	8,5	4,6	6
2006	5,2	6,1	7,1	6,1	7,1	7,2	5,2	5,1
2007	4	4,8	5,7	5	7	5,1	4,3	3,1

	ROMANIA	REG. CENTRU	ALBA	BRASOV	COVASNA	HARGHITA	MURES	SIBIU
2008	4,4	5,2	7,1	4,3	7,2	6,5	4,7	3,1
2009	7,8	9,6	12,6	8,7	11,1	10,6	8,1	8,2

Fig. 1

Particularități ale pieței muncii în Regiunea Centru. Evoluții în perioada 1993-2009

Cu o economie cu un marcat specific industrial, având al doilea centru industrial al țării (Brașovul) și o veche zonă minieră în partea sa de vest (Munții Apuseni), Regiunea Centru a suferit transformări importante în ultimii 20 ani, cu consecințe majore pe piața muncii. Dacă în primii 9 ani ai perioadei analizate (1993-2009) rata șomajului la nivel regional a fost inferioară celei înregistrate la nivel național, începând cu anul 2002 situația s-a modificat, rata șomajului regional depășind rata la nivel național. Este perioada când în Regiunea Centru procesele de restructurare economică s-au accelerat, subvențiile directe sau indirecte acordate unor ramuri industriale precum industria extractivă, industria de armament, industria metalurgică, industria chimică și unor mari societăți comerciale, considerate strategice, s-au redus progresiv. Aceste măsuri au determinat reducerea drastică a sectoarelor menționate, reorganizarea sau dispariția unor mari întreprinderi industriale, generând creșterea semnificativă a șomajului în zonele afectate de restructurările industriale.

Datele statistice privind evoluția numărului de salariați în perioada 1999 -2008 oferă o imagine relevantă pentru amploarea procesului de restructurare. Astfel, în decursul acestui deceniu, numărul de salariați din industria Regiunii Centru s-a redus cu 28,3% ajungând la 244164 persoane la sfârșitul anului 2008, ceea ce reprezintă 38,6% din numărul total de salariați. La nivel județean, cele mai accentuate scăderi ale efectivelor din industrie s-au înregistrat în Brașov (cu 52355 persoane, -48,4%) și Alba (16794 persoane, -30,3%).

Tab. 2

Numărul mediu al salariaților din industrie

-persoane-

	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	Var. abs. 2008/1999	Variatia rel. 2008/1999 (%)
REG. CENTRU	340496	312020	311883	315078	289992	270525	257611	253627	252050	244164	-96332	-28,3
ALBA	55338	52029	48993	50615	45540	41678	38765	39478	40527	38544	-16794	-30,3
BRASOV	108105	88115	89112	86535	74680	69734	64391	61505	58135	55750	-52355	-48,4
COVASNA	22975	22470	22832	26476	26106	24303	22111	21789	22749	22656	-319	-1,4
HARGHITA	35632	34410	34728	33898	30717	29547	27598	28553	28061	28248	-7384	-20,7
MURES	58983	58498	61415	61971	61928	56170	56855	54520	51281	48682	-10301	-17,5
SIBIU	59463	56498	54803	55583	51021	49093	47891	47782	51297	50284	-9179	-15,4

Detaliind analiza la nivel de subramură, observăm că 4 subramuri industriale au avut cele mai drastice reduceri de personal: industria constructoare de mașini, utilaje și echipamente (57430 persoane, -83%), industria metalurgică (4393 persoane, -50,7%), industria chimică (-6666 persoane, -46,2%), industria extractivă (6021 persoane, -44,2%). În cazul industriei extractive, trebuie menționat faptul că reducerile de personal au afectat doar activitățile de extracție a minereurilor metalifere și de cărbune, iar în cazul extracției de gaze naturale s-au înregistrat creșteri ale numărului de salariați.

Tab. 3

Numărul mediu cumulat al salariaților din industria extractivă, industria metalurgică, industria chimică și industria constructoare de mașini, echipamente și utilaje

-persoane -

	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	Var. abs. 2008/1999	Variatia rel. 2008/1999 (%)
REG. CENTRU	105957	76502	76505	68156	57160	46342	43478	37826	32677	31447	-74510	-70,3
ALBA	28229	18517	17726	15541	13095	9211	8208	7109	5608	4565	-23664	-83,8
BRASOV	50241	33149	33638	29494	21674	16888	15913	12546	8068	9985	-40256	-80,1
COVASNA	1927	1688	1910	1219	1591	1351	903	935	1269	828	-1099	-57,0
HARGHITA	6531	5778	5854	5650	4869	3551	2622	1862	1926	1878	-4653	-71,2
MURES	12428	11356	11529	10837	10321	10387	10783	10581	10545	8602	-3826	-30,8
SIBIU	6601	6014	5848	5415	5610	4954	5049	4793	5261	5589	-1012	-15,3

Reducerile însumate suferite de aceste 4 ramuri industriale totalizează 74510 persoane, sau, în termeni relativi s-a înregistrat o diminuare cu 70,3% a efectivului în perioada 1999-2008. Ponderea celor 4 ramuri industriale s-a redus, în aceeași perioadă, cu mai bine de 18 puncte procentuale, de la 31,1% la 12,9% din numărul de angajați din industria regională, schimbând fundamental

structura economică și industrială a județelor Alba și Brașov (în Alba, ponderea în total industrie a salariaților din cele 4 ramuri s-a redus de la 51% la 11,8% iar în Brașov, de la 46,5% la 17,9%).

Tab. 4

**Ponderea salariaților din cele 4 ramuri industriale afectate de restructurări
în numărul total al salariaților din industrie**

-%-

	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	Diferențe 2008/1999 -pct. Proc.-
REG. CENTRU	31,1	24,5	24,5	21,6	19,7	17,1	16,9	14,9	13,0	12,9	-18,2
ALBA	51,0	35,6	36,2	30,7	28,8	22,1	21,2	18,0	13,8	11,8	-39,2
BRASOV	46,5	37,6	37,7	34,1	29,0	24,2	24,7	20,4	13,9	17,9	-28,6
COVASNA	8,4	7,5	8,4	4,6	6,1	5,6	4,1	4,3	5,6	3,7	-4,7
HARGHITA	18,3	16,8	16,9	16,7	15,9	12,0	9,5	6,5	6,9	6,6	-11,7
MURES	21,1	19,4	18,8	17,5	16,7	18,5	19,0	19,4	20,6	17,7	-3,4
SIBIU	11,1	10,6	10,7	9,7	11,0	10,1	10,5	10,0	10,3	11,1	0,0

Firmele care activează în industria confecțiilor sau în industria încălțămintei și care, în general, prestează servicii de tip industrial („producția în lohn”) și care până în prezent au avut o contribuție importantă la ocuparea forței de muncă feminine din Regiunea Centru, prezintă un risc crescut de volatilitate a locurilor de muncă, iar unele dintre ele și-au redus numărul de angajați sau chiar și-au încetat activitatea, astfel că dintr-un generator de locuri de muncă, industria textilă și a confecțiilor textile s-ar putea transforma într-un generator de șomaj.

Situația șomajului din Regiunea Centru în profil teritorial

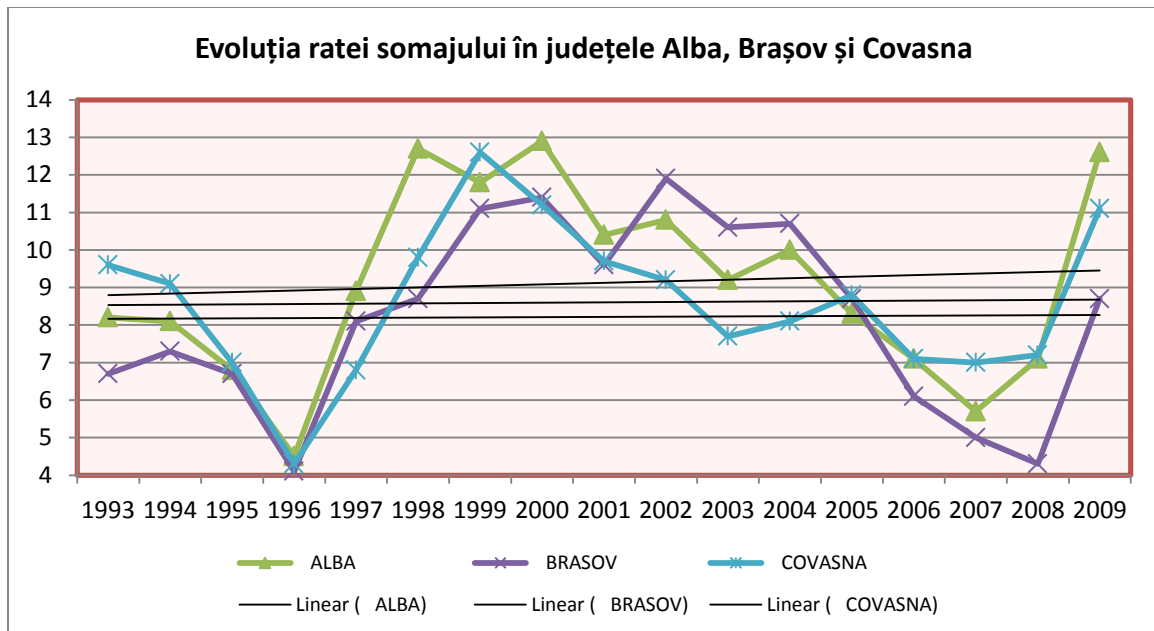
Dacă în Brașov șocul disponibilizărilor masive de personal a fost atenuat prin reconversia profesională a șomerilor și atragerea lor spre activitățile economice aflate în expansiune, în Alba disponibilizările din industriile aflate în declin constituie și în prezent o problemă importantă. Disponibilizările din județul Brașov au afectat cu precădere zona municipiului Brașov, zonă cu o economie puternică și diversificată și un potențial deosebit de atragere a investițiilor, în timp ce în Alba, harta restructurărilor și harta investițiilor economice importante nu se suprapun decât parțial.

Investițiile din județul Alba s-au concentrat în partea sa centrală – municipiile Alba Iulia și Sebeș și comunele Galda de Jos, Sântimbru, Ciugud și Vințu de Jos – precum și în orașele Blaj și Cugir, ocolind zona cea mai afectată de restructurare – zona munților Apuseni. Orașul Cugir, localitate monoindustrială, în care în urmă cu 2 decenii funcționa o mare întreprindere care oferea majoritatea locurilor de muncă pentru populația din oraș și din zonele învecinate, a atras o serie de investiții importante în industria auto (componente și subansamble auto) și în industria alimentară, diminuându-se astfel semnificativ presiunea șomajului în zonă. De asemenea, investițiile localizate

În municipiul Blaj au contribuit la menținerea unei rate mai scăzute a șomajului în această zonă. În schimb, alături de zona Munților Apuseni, alte 2 zone ale județului Alba se confruntă cu problemele cauzate de declinul industrial: Aiudul, oraș în care funcționa o mare întreprindere metalurgică și Ocna Mureș, localitate în care industria chimică oferă cel mai mare număr de locuri de muncă din zonă.

În județul Brașov, restructurarea industriei chimice și de armament a afectat în special zona Făgăraș – Victoria și a determinat pierderea mai multor mii de locuri de muncă, forța de muncă disponibilizată fiind absorbită doar parțial de activitățile nou dezvoltate.

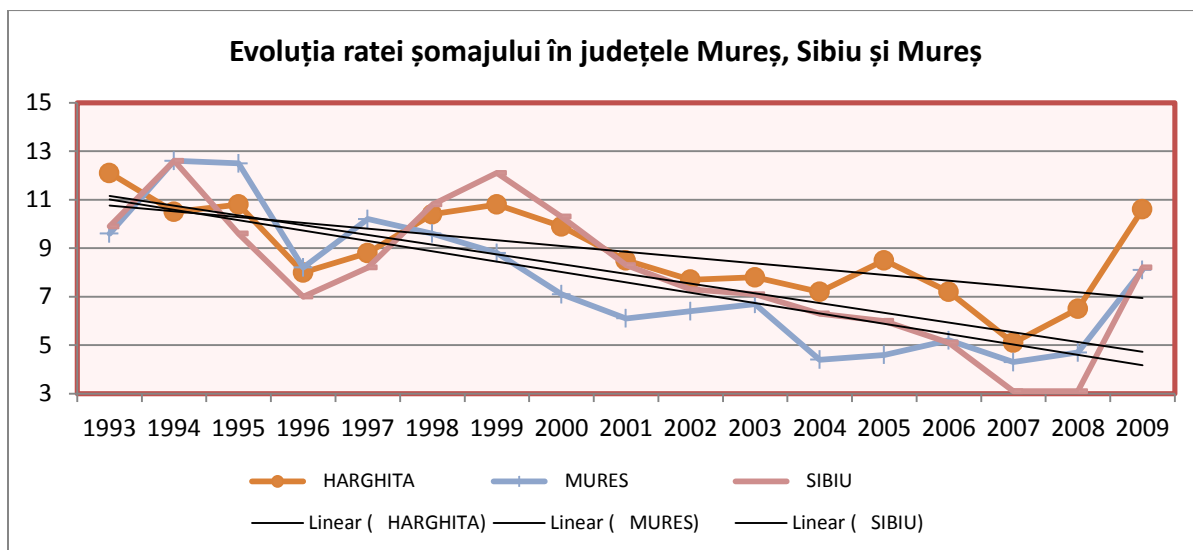
Fig. 2

Cu toate că rata șomajului la nivel județean este mai redusă decât ratele înregistrate în celelalte județe din Regiunea Centru, județul Mureș nu este ocolit de problema șomajului. Cea mai gravă situație se înregistrează în zona municipiului Târnăveni, a cărei economie s-a axat în trecut pe industria chimică. Din cauza instalațiilor vechi și poluante, cu consumuri energetice mari, a lipsei de comenzi suficiente și a problemelor de mediu generate, cele 2 mari firme din domeniu și-au redus treptat activitatea iar în prezent se află în lichidare judiciară.

O situație asemănătoare cu cea din Mureș se întâlnește în județul Sibiu, județ cu o economie care a cunoscut în ultimii ani o dezvoltare economică remarcabilă, însă cu o serie de localități afectate de problemele generate de declinul unor ramuri economice și în care se înregistrează rate ridicate de șomaj (Copșa Mică, Dumbrăveni).

Fig. 3

Disponibilizările din localitățile miniere Bălan și Baraolt constituie cea mai acută problemă cu care se confruntă județele Harghita și Covasna. După închiderea unităților miniere din cele 2 localități, din cauza atractivității scăzute a acestora (izolare geografică, nivel scăzut de pregătire a forței de muncă) nu s-a reușit dezvoltarea unor activități economice alternative viabile care să preia forța de muncă redundantă.

Evoluția economică de ansamblu a Regiunii Centru în perioada 1999-2007

Deși a cauzat o importantă problemă socială – șomajul - restructurarea economică a însemnat în același timp o oportunitate pentru dezvoltarea și modernizarea economică a regiunii. O parte importantă a forței de muncă disponibilizate din sectoarele economice restructurate a fost atrasă spre domeniile economice aflate în expansiune, contribuind la creșterea economică a regiunii.

Produsul intern brut la nivelul Regiunii Centru a crescut, în termeni reali, în perioada 1999-2007 cu 59,9%, iar la nivel național s-a înregistrat, în aceeași perioadă, o creștere de 55,2%. Alba și Sibiu sunt județele din Regiunea Centru cu cele mai mari creșteri - 102% respectiv 84,7% - , Brașovul a înregistrat o creștere de 59,8% în timp ce celelalte județe din regiune au avut creșteri mai mici de 50%. Calculat în euro la paritatea de cumpărare standard (euro PCS)¹, produsul intern brut/locuitor a crescut între 2001 și 2007 cu 87,5%, ajungând la 42,2% din media europeană. Județele cu cea mai ridicată dinamică sunt Alba (+137,5%), Sibiu (+104,6%) și Brașov (+90,8%).

¹ PCS este o unitate de valută convențională, convenită la nivelul Uniunii Europene, care exclude influența diferențelor între nivelul general al prețurilor din țările participante la Programul European de Comparare a P.I.B.

Tab. 5

**Evoluția produsului intern brut/locuitor față de anul 1999
1999 = 100**

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
							-%-	
Romania	102,4	108,2	113,7	119,6	129,8	135,3	146,0	155,2
Regiunea Centru	103,3	108,2	120,0	125,0	131,6	134,2	147,4	159,9
Alba	104,3	107,9	113,9	130,7	145,8	146,3	169,5	202,0
Brașov	105,3	106,2	121,7	123,5	126,0	132,1	143,5	159,8
Covasna	106,3	102,7	114,6	111,2	125,4	117,6	116,2	130,7
Harghita	107,3	99,1	111,1	110,8	118,7	121,9	137,8	143,0
Mureș	108,3	113,6	116,4	129,2	128,3	127,2	136,3	139,2
Sibiu	109,3	114,5	137,6	136,9	148,7	156,8	177,4	184,7

Tab. 6

Produsul intern brut/locuitor în perioada 2001-2007

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2007/2001
							-Euro PCS-	-%-
Romania	5500	6000	6500	7400	7900	9100	10400	189,1
Regiunea Centru	5628	6307	6748	7430	7747	9071	10555	187,5
Alba	4820	5144	6057	7070	7257	8958	11449	237,5
Brașov	6753	7819	8146	8691	9317	10786	12887	190,8
Covasna	5290	5962	5937	7011	6719	7077	8535	161,3
Harghita	4743	5372	5501	6163	6476	7799	8679	183,0
Mureș	5625	5824	6637	6895	6991	7984	8741	155,4
Sibiu	5621	6827	6973	7923	8544	10299	11501	204,6

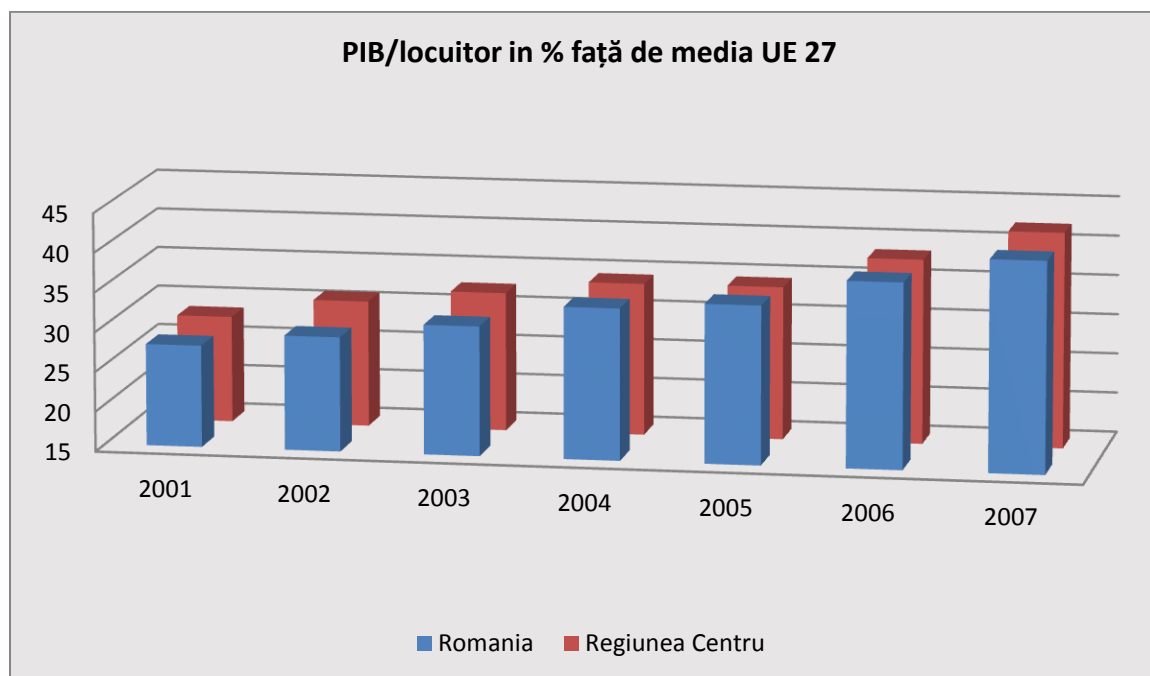
Tab. 7

**Evoluția produsului intern brut/locuitor în % față de media UE 27
UE27 = 100**

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
							-%-
Romania	27,8	29,4	31,3	34,1	35,0	38,4	41,6
Regiunea Centru	28,4	30,9	32,5	34,2	34,3	38,3	42,2
Alba	24,4	25,2	29,2	32,6	32,2	37,8	45,8

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Braşov	34,1	38,3	39,2	40,1	41,3	45,5	51,5
Covasna	26,7	29,2	28,6	32,3	29,8	29,9	34,1
Harghita	24,0	26,3	26,5	28,4	28,7	32,9	34,7
Mureş	28,4	28,5	32,0	31,8	31,0	33,7	35,0
Sibiu	28,4	33,5	33,6	36,5	37,9	43,5	46,0

Fig. 4

În perioada 1999-2007, în economia Regiunii Centru s-au înregistrat modificări structurale semnificative. Astfel, ponderea construcțiilor în valoarea adăugată brută la nivel regional s-a dublat, ajungând la 8,7% în anul 2007. Ponderea agriculturii s-a redus de la 13,5% la 8,4%, crescând în schimb sectorul serviciilor, care, în anul 2007 a ajuns să reprezinte 50% din valoarea adăugată brută regională. Cu toate că ponderea deținută de industrie a înregistrat doar mici variații de la un an la altul, schimbări structurale importante s-au produs chiar în interiorul acesteia, așa cum s-a arătat, în sensul restrângerii industriilor extractivă, chimică și metalurgică. Unul din rezultatele dezvoltării sectorului terțiar, a activităților economice cu o valoare adăugată mare, este creșterea generală a nivelului productivității muncii și reducerea decalajului față de economiile vest-europene.

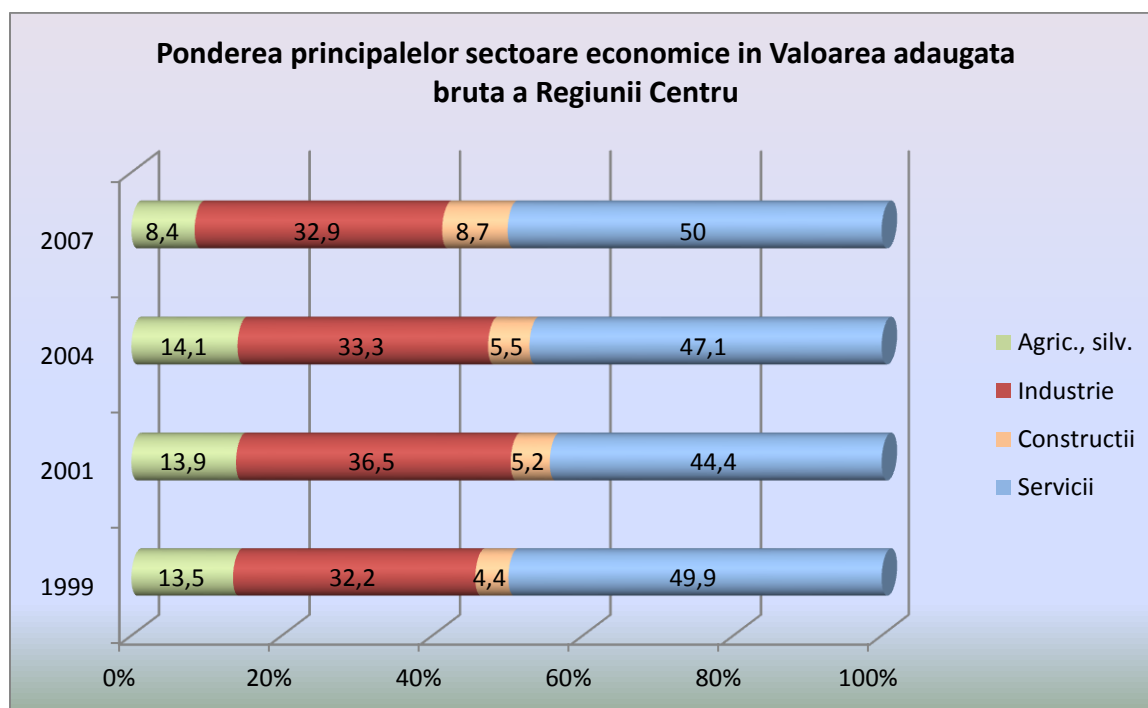
Tab. 8

**Ponderea principalelor activități ale economiei naționale în Valoarea Adăugată Brută,
în perioada 1999-2007**

-%-

	România				Regiunea Centru			
	1999	2001	2004	2007	1999	2001	2004	2007
Agricultură, vânătoare și silvicultură, piscicultura	14,4	14,7	14,1	6,5	13,5	13,9	14,1	8,4
Industrie	27,9	29,4	27,9	27,5	32,2	36,5	33,3	32,9
Construcții	5,4	5,9	6,6	10,3	4,4	5,2	5,5	8,7
Comerț	11,6	10,0	10,1	11,7	12,3	9,1	10,6	12,1
Hoteluri și restaurante	2,6	1,9	1,7	2,1	3,4	2,1	2,5	2,6
Transport, depozitare și comunicații	10,4	10,7	11,2	11,8	9,0	8,7	7,5	7,7
Intermedieri financiare	4,2	3,8	2,5	2,2	3,4	3,4	1,9	1,5
Tranzacții imobiliare, închirieri și activități de servicii	13,9	13,7	14,0	16,6	13,3	11,9	13,4	15,7
Administrație publică și apărare	4,2	4,3	5,3	5,3	3,2	3,4	4,4	4,2
Invățământ	3,1	3,3	3,8	3,3	3,2	3,3	3,8	3,3
Sănătate și asistență socială	3,2	2,2	2,8	2,8	2,0	2,4	2,9	2,9

Fig. 5

Dezvoltarea economică inegală a Regiunii a determinat însă adâncirea discrepanțelor intra-regionale între zonele cele mai dinamice - orașele universitare, orașele reședință de județ,

localitățile periurbane, pe de o parte și zonele rămase în urmă din punct de vedere economic – orașele monoindustriale afectate de restructurarea economică, localitățile cu un grad mare de izolare din punct de vedere al infrastructurii de transport și majoritatea localităților rurale, pe de altă parte.

Politici și măsuri la nivel regional de reducere a șomajului și stimulare a ocupării forței de muncă

Reconversia profesională frecventă și creșterea mobilității teritoriale a forței de muncă sunt două condiții necesare pentru reducerea șomajului structural, a celui șomaj cauzat de inadecvarea calitativă între cerere și ofertă pe piața forței de muncă. Un rol important le revine instituțiilor de învățământ care trebuie să ofere o pregătire profesională inițială și pe parcursul întregii vieți (life long learning) de calitate, în concordanță cerințele actuale și viitoare ale pieței muncii. Programele de dezvoltare a resurselor umane trebuie, în același timp, să fie particularizate în funcție de specificul economic al fiecărei zone. Implicarea mediului de afaceri în elaborarea ofertei educaționale și în desfășurarea procesului de pregătire profesională asigură o creștere a gradului de adecvare a formării profesionale la necesitățile reale ale unei economii într-o profundă schimbare.

În ceea ce privește creșterea ofertei de locuri de muncă, este nevoie de un ansamblu coerent de politici și programe precum și de acțiuni bine coordonate ale autorităților publice în această direcție, inclusiv prin crearea de parteneriate public-privat. Dezvoltarea infrastructurii de afaceri și crearea unui mediu de afaceri cât mai prietenos presupun implicarea intensă a autorităților locale și județene precum și a celor regionale, în limitele prerogativelor de care dispun. Sunt necesare crearea de noi parcuri industriale, incubatoare de afaceri precum și extinderea serviciilor oferite de structurile existente de sprijinire a afacerilor.

Sectorul IMM-urilor a fost în ultimii ani motorul dezvoltării economice în regiune și principala sursă de creare a locurilor de muncă. În contextul deschiderii pieței externe și al accentuării globalizării economice, este nevoie de aplicarea unor politici eficiente de sprijinire a IMM-urilor din Regiune. Acordarea de sprijin pentru IMM-uri în vederea modernizării sectorului productiv, promovarea inovării în cadrul acestora, la nivel de produse, tehnologii, procese, stimularea dezvoltării tehnologiei informației și comunicațiilor și creșterea accesului la finanțare al IMM-urilor sunt câteva măsuri binevenite pentru fortificarea sectorului IMM-urilor.

Autoritățile locale se pot implica în dezvoltarea locală și într-un mod activ prin elaborarea și implementarea unor proiecte de dezvoltare a infrastructurii de transport sau a unor proiecte complexe vizând mai multe domenii de activitate, ceea ce ar permite atât dezvoltarea economică a zonelor în care se implementează proiectele cât și impulsionearea, într-un orizont de timp scurt sau mediu, a unor ramuri economice precum construcțiile, industria materialelor de construcții, turismul, transporturile.

ANEXE

Anexa 1*

Numărul șomerilor la sfârșitul anului

	Persoane							
	Romania	Reg. Centru	Alba	Brasov	Covasna	Harghita	Mures	Sibiu
1993	1164705	120020	17244	21404	11196	21382	27421	21373
1994	1223925	135164	17082	24108	9743	18597	38885	26749
1995	998432	115450	13867	19840	7029	18316	37087	19311
1996	657564	76098	9511	11335	4423	13232	23528	14069
1997	881435	106473	16960	23536	7469	14476	28444	15588
1998	1025056	123417	25077	24867	10539	16724	25830	20380
1999	1130296	130941	23162	31846	12688	17069	22847	23329
2000	1007131	122426	26415	30693	11321	16102	18887	19008
2001	826932	98343	19918	25290	9428	12995	15488	15224
2002	760623	103282	21480	32407	8865	10944	16554	13032
2003	658891	92572	17248	27233	7446	10859	17360	12426
2004	557892	85184	18597	27405	7682	9511	10736	11253
2005	522967	79063	15264	21751	8273	11783	11473	10519
2006	460495	66988	13011	15097	6561	10069	13082	9168
2007	367838	53425	10509	12603	6653	7163	10691	5806
2008	403400	57000	12800	10700	6800	9300	11600	5800
2009	709383	105439	22767	21825	10408	15125	19999	15315

Numărul salariaților din industria extractivă

Anexa 2*

	Persoane											
	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	Var. abs. 2008/1999	Variația relativă 2008/1999 (%)
Reg. Centru	13619	12884	13053	11713	10627	10168	9697	7597	7612	7598	-6021	-44,2
Alba	4096	4048	4044	3734	2903	2486	2313	1128	674	714	-3382	-82,6
Brasov	997	789	777	807	779	718	731	734	821	923	-74	-7,4
Covasna	1574	1315	1179	909	837	560	506	120	200	250	-1324	-84,1
Harghita	2967	2726	2852	2550	2044	1912	1434	624	661	546	-2421	-81,6
Mures	2951	2831	2896	2559	2599	2790	2895	3027	3117	2993	42	1,4
Sibiu	1034	1175	1305	1154	1465	1702	1818	1964	2139	2172	1138	110,1

Anexa 3*

Numărul salariaților din industria chimică

	Persoane										Var. abs. 2008/1999	Variația relativă 2008/1999 (%)
	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008		
Reg. Centru	14435	12308	14035	12291	10684	9846	10934	10255	10122	7769	-6666	-46,2
Alba	1697	1868	1686	1101	919	1089	886	864	850	858	-839	-49,4
Brasov	5912	4957	6135	5541	4377	3718	4617	4172	3689	2963	-2949	-49,9
Covasna	30	28	170	86	89	153	182	285	377	110	80	266,7
Harghita	71	97	101	98	76	19	0	0	94	103	32	45,1
Mures	6554	5247	5734	5343	4875	4492	5087	4791	4680	3306	-3248	-49,6
Sibiu	171	111	209	122	348	375	162	143	432	429	258	150,9

Anexa 4*

Numărul salariaților din industria chimică

	Persoane										Var. abs. 2008/1999	Variația relativă 2008/1999 (%)
	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008		
Reg. Centru	8670	6957	7680	6278	6428	4515	4057	4083	3972	4277	-4393	-50,7
Alba	1796	2055	1990	2165	1917	926	869	1065	1019	851	-945	-52,6
Brasov	3306	1746	2479	1007	1567	946	815	648	739	597	-2709	-81,9
Covasna	0	0	0	0	0	9	0	0	12	0	0	0
Harghita	1001	942	1102	1039	1006	915	783	748	598	716	-285	-28,5
Mures	603	653	530	585	663	544	521	546	546	882	279	46,3
Sibiu	1964	1561	1579	1482	1275	1175	1069	1076	1058	1231	-733	-37,3

Anexa 5*

Numărul salariaților din industria constructoare de mașini, utilaje, echipamente

	Persoane										Var. abs. 2008/1999	Variația relativă 2008/1999 (%)
	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008		
Reg. Centru	69233	44353	41737	37874	29421	21813	18790	15891	10971	11803	-57430	-83,0
Alba	20640	10546	10006	8541	7356	4710	4140	4052	3065	2142	-18498	-89,6
Brasov	40026	25657	24247	22139	14951	11506	9750	6992	2819	5502	-34524	-86,3
Covasna	323	345	561	224	665	629	215	530	680	468	145	44,9
Harghita	2492	2013	1799	1963	1743	705	405	490	573	513	-1979	-79,4
Mures	2320	2625	2369	2350	2184	2561	2280	2217	2202	1421	-899	-38,8
Sibiu	3432	3167	2755	2657	2522	1702	2000	1610	1632	1757	-1675	-48,8

Anexa 6***Numărul populației active civile la sfârșitul anului**

	Mii persoane									
	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Romania	9549,9	9636,4	9389,4	9089,6	8964,4	8796,2	8913,4	8929,8	9093,7	9150,4
Reg. Centru	1192,5	1186,3	1143,1	1145,3	1117,5	1092,5	1087,2	1092	1103,3	1103,5
Alba	196,7	204,1	192,3	198,0	188,3	186,4	183,9	183,9	184	181,4
Brasov	285,7	269,1	262,5	271,9	257,7	256,4	248,7	246	249,8	250,3
Covasna	100,7	101,4	96,7	96,3	96,4	94,4	93,6	91,8	94,9	93,8
Harghita	157,8	162,1	153,3	142,0	138,5	132,9	137,9	139,6	140,3	143,3
Mures	258,5	264,6	255,1	257,4	260,9	245,1	247,5	249,3	248,8	248,4
Sibiu	193,1	185,0	183,2	179,7	175,7	177,3	175,6	181,4	185,5	186,3

Anexa 7****Rata de activitate a populației în vârstă de muncă (15-64 ani)**

	%									
	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Romania	62,4	62,8	61,1	60,7	59,8	58,5	59,2	59,3	60,4	60,8
Reg. Centru	65,2	64,7	62,2	64,7	62,7	61,2	60,8	61,0	61,9	61,9
Alba	72,8	75,5	71,1	75,0	70,9	70,2	69,7	69,6	70,0	69,0
Brasov	63,2	59,4	57,8	63,6	59,6	58,9	57,0	56,3	57,4	57,5
Covasna	63,8	64,0	60,6	61,7	61,6	60,3	59,4	58,4	60,7	60,0
Harghita	67,5	69,1	65,3	62,4	60,7	58,1	60,5	61,2	61,8	63,1
Mures	63,4	64,8	62,3	64,4	65,2	61,2	61,7	62,1	62,3	62,2
Sibiu	62,9	59,8	59,1	60,4	58,8	59,1	58,5	60,2	61,4	61,7

Anexa 8***Numărul populației ocupate civile la sfârșitul anului**

	Mii persoane									
	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Romania	8419,6	8629,3	8562,5	8329,0	8305,5	8238,3	8390,4	8469,3	8725,9	8747
Reg. Centru	1061,6	1063,9	1044,8	1041,9	1024,9	1007,3	1008,1	1024,9	1049,9	1046,5
Alba	173,5	177,7	172,4	176,5	171,1	167,8	168,6	170,9	173,5	168,6
Brasov	253,9	238,4	237,2	239,5	230,5	229	227	230,9	237,2	239,6
Covasna	88,0	90,1	87,3	87,4	88,9	86,7	85,3	85,2	88,3	87
Harghita	140,7	146,0	140,3	131,0	127,6	123,4	126,1	129,5	133,1	134
Mures	235,7	245,7	239,6	240,8	243,5	234,4	236	236,2	238,1	236,8
Sibiu	169,8	166,0	168,0	166,7	163,3	166	165,1	172,2	179,7	180,5

Anexa 9****Rata de ocupare a populației în vârstă de muncă (15-64 ani)**

%

	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Romania	55,0	56,2	55,7	55,6	55,4	54,8	55,7	56,2	58,0	58,2
Reg. Centru	58,1	58,0	56,8	58,8	57,5	56,4	56,4	57,3	58,9	58,7
Alba	64,2	65,7	63,7	66,9	64,4	63,2	63,9	64,7	66,0	64,4
Brasov	56,2	52,6	52,3	56,0	53,3	52,6	52,0	52,8	54,5	54,8
Covasna	55,7	56,8	54,7	56,0	56,8	55,4	54,1	54,2	56,5	56,0
Harghita	60,2	62,3	59,7	57,6	55,9	53,9	55,3	56,8	58,6	59,3
Mures	57,8	60,2	58,5	60,3	60,9	58,6	58,8	58,9	59,6	59,4
Sibiu	55,3	53,7	54,2	56,1	54,6	55,3	55,0	57,1	59,5	59,7

Anexa 10***Evoluția produsului intern brut în România și județele Regiunii Centru**

Mil. lei prețuri curente

	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Romania	37379,8	55191,4	80984,6	117945,8	152017	197427,6	247368	288954,6	344650,6	416006,8
Reg. Centru	4668,3	6679,3	9853,7	14218,8	18671,9	23990,4	29095,8	33143,2	40291,2	49416,7
Alba	533,7	864,2	1283,2	1823,1	2308,3	3265,3	4184,5	4658,2	5974,1	8000,7
Brasov	1318,2	1946,2	2844,9	4053	5405,3	6767,1	7983,3	9372,6	11261,3	14160,4
Covasna	405,5	575,4	891	1167,9	1563,1	1866,1	2420,9	2541,8	2779,7	3540,4
Harghita	500,0	794,3	1213,6	1548,3	2062,9	2531,9	3123,9	3579,5	4464,5	5248,1
Mures	1164,5	1443,6	2097,5	3235,6	3975,3	5438,6	6213,5	6888	8174,1	9440,8
Sibiu	746,4	1055,6	1523,5	2390,9	3357	4121,4	5169,7	6103,1	7637,5	9026,3

Anexa 11****Evoluția produsului intern brut/ locuitor**

-Lei prețuri curente-

	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Romania	1659	2454	3606	5258	6963	9068	11394	13341	15949	19291
Reg. Centru	1756	2519	3727	5381	7319	9414	11439	13082	15898	19577
Alba	1329	2163	3233	4608	5970	8450	10886	12255	15699	21236
Brasov	2076	3078	4517	6456	9073	11363	13382	15735	18903	23903
Covasna	1754	2493	3865	5057	6919	8283	10795	11348	12404	15831
Harghita	1456	2317	3550	4535	6234	7674	9490	10937	13668	16099
Mures	1933	2397	3487	5377	6758	9258	10617	11806	13992	16214
Sibiu	1676	2377	3435	5374	7922	9727	12198	14429	18049	21332

Valoarea adăugată brută a Regiunii Centru, pe principalele activități ale economiei naționale

	Mil. lei preturi curente			
	1999	2001	2004	2007
Agricultură, vânătoare și silvicultură	802,0	1776,2	3655,6	3673,8
Pescuit și piscicultură	0,1	0,4	1,4	3,1
Industrie ¹⁾	1918,6	4670,2	8664,2	14397,4
Construcții	261,6	669,0	1442,6	3804,0
Comerț	734,4	1159,3	2757,1	5275,5
Hoteluri și restaurante	200,1	269,6	637,9	1120,6
Transport, depozitare și comunicații	538,3	1108,0	1952,7	3373,3
Intermedieri financiare	200,1	440,8	501,9	644,2
Tranzacții imobiliare, închirieri și activități de servicii prestate în principal întreprinderilor	788,7	1525,5	3492,2	6869,2
Administrație publică și apărare	192,2	439,8	1155,5	1840,9
Învățământ	192,7	422,6	986,7	1456,0
Sănătate și asistență socială	121,3	303,4	764,1	1283,0
Valoarea adăugată brută regională (VABR)	5950,1	12784,8	26011,9	43741,0

Sursa datelor:

* Institutul Național de Statistică

** Calcule proprii

ADR CENTRU, Str. Decebal, 12, 510093, Alba Iulia, România,
Tel.: (+ 40) 258 - 818616 , (+ 40) 258 - 815622, Fax: (+ 40) 258 - 818613
Internet: www.adrcentru.ro, www.regio.adrcentru.ro, e-mail: office@adrcentru.ro

Investim în viitorul tău!

Proiect selectat în cadrul Programului Operațional Regional și cofinanțat de Uniunea Europeană prin Fondul European pentru Dezvoltare Regională.

Titlu proiect: Sprijin acordat în perioada 2009 - 2010 pentru OI din cadrul ADR implementarea și monitorizarea la nivel regional a POR 2007 - 2013

Editor: Agenția pentru Dezvoltare Regională Centru

2010

Conținutul acestui material nu reprezintă în mod obligatoriu poziția oficială a Uniunii Europene sau a Guvernului României.